STORTINGET

Representantforslag 54 S

(2026–2027)

fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Marit Vea

Dokument 8:54 S (2026–2027)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Marit Vea om å styrke og utvide skatteinsentivordningen for investeringer i oppstartsselskaper

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge har mange gode tilløp og ideer, men lykkes i for liten grad med å oppskalere nystartede bedrifter til noe mer og større. Det gjør også at Norge henger etter sine naboland når det gjelder innovasjon, teknologiadopsjon og omstillingsevne. Vekstbedriftene er færre og mindre. Gründere møter for mange hindringer og har sjelden nok kapital til å vokse. I sum betyr det tapte muligheter, mindre verdiskaping og lavere konkurransekraft enn nødvendig.

En av de største utfordringene er kapitaltørke i oppskaleringsfasen i vekst- og ventureselskaper. Det er ikke en udokumentert påstand fra forslagsstillerne, men vel dokumentert over tid. Kapitaltilgangsutvalget konkluderte i sin utredning, NOU 2018: 5 Kapital i omstillingens tid – Næringslivets tilgang til kapital – med at det norske kapitalmarkedet i hovedsak fungerer godt. Utvalget pekte imidlertid samtidig på at det er få nye, større vekstselskaper i Norge, og at kapitaltilgangen er spesielt utfordrende for mindre bedrifter med behov for egenkapital i størrelsesorden 20 mill. kroner.

I den såkalte Gründermeldingen (Meld. St. 6 (2024–2025)) slo også regjeringen fast at «tilgang på egenkapital er avgjørende for å opprettholde vekst, sysselsetting og nyskaping i næringslivet», men foreslo likevel ingen nye tiltak.

I Finansmarkedsmeldingen 2026 (Meld. St. 9 (2025–2026)) gjentar regjeringen ordrett det samme budskapet, men innrømmer at

> «det kan ikke utelukkes at det finnes enkelte lønnsomme prosjekter som ikke finner finansiering til rett pris, og at det kan være mer krevende for enkelte grupper å hente inn kapital. Det kan gjelde blant annet gründere og oppstartsbedrifter.»

Regjeringen har også prisverdig nok viet et eget underkapittel av Finansmarkedsmeldingen til egenkapitalfinansiering i innovative vekstbedrifter (kap. 4.7.3.2), men fraværet av konkrete forslag eller forsterkede virkemidler er påtakelig. I stedet vises det til et eksternt oppdrag om å «beskrive og vurdere kapitalmarkedet og finansieringsvilkår for norske vekstbedrifter».

Det er en kjensgjerning at Norge ligger langt bak både Sverige, Danmark og Finland når det gjelder egenkapitalfinansieringssituasjonen for innovative vekstbedrifter når det gjelder både tidlig- og senfase venturekapitaltilgang. Ifølge NHOs gjennomgang av kapitaltilgangen i norsk næringsliv var norske venture- og vekstinvesteringer i første halvår 2025 på sitt laveste nivå siden 2020.

Forslagsstillerne mener at det ikke er nødvendig å avvente regjeringens beskrivelse av kapitalmarkedet, man kan gjennomføre tiltak som man vet virker og har effekt, bl.a. basert på tilsvarende ordninger i andre land. Forslagsstillerne mener at det er viktig og riktig å tilføre mer kapital til Investinor, slik selskapet selv har bedt om, for å investere mer i venturesalskaper gjennom fond-i-fond. Ikke minst må man følge opp anbefalingene fra Kapitaltilgangsutvalget om å endre regelverket

slik at kapital som ligger i stiftelser, pensjonskasser og livsforsikringsselskap, i langt større grad kan kanaliseres til aktive eierfond og andre former for langsiktig risikokapital. Men like viktig som offentlig kapital, er å mobilisere privat kapital til oppstartselskaper,både norske og internasjonale.

Etter initiativ fra Venstre etablerte Norge i 2017 en egen skatteinsentivordning for investering i oppstartselskaper, også kalt Kapitalfunn-ordningen. Ordningen ble utvidet og forbedret i 2020 og 2021 med Venstre i regjering, bl.a. ble beløpsgrensen økt fra 500 000 kroner til 1 mill. kroner i 2020. Ordningen har derimot vært uforandret siden regjeringsskiftet høsten 2021, og ordningen er kun anslått til å medføre en skatteutgift på 40 mill. kroner årlig ifølge Prop. 1 LS (2026–2027) Skatter og avgifter 2027. Til sammenligning var tilsvarende tall i 2021 100 mill. kroner.

Forslagsstillerne mener at skatteinsentivordningen i noen grad bidrar med sårt tiltrengt kapital, men ordningen har et stort uforløst potensial. Det er derfor nærliggende å konkludere med at Norge i dag ikke har en ordning som i reell forstand mobiliserer privat kapital til oppstartsselskaper på linje med det f.eks. Storbritannia har bygget opp over tretti år. Skatteinsentivordningen for investeringer i oppstartsselskaper, hjemlet i skatteloven § 6-53, er det nærmeste en kommer, men denne ordningen gir vesentlig svakere insentiver enn de britiske søsterordningene EIS (vekstfase) og SEIS (såkorn). I Norge får investorer 22 prosent fradrag, i Storbritannia hhv. 30 (EIS) og 50 (SEIS) prosent. I Norge blir investorer ilagt gevinstbeskatning på 37,84 prosent, mens tilsvarende investeringer i Storbritannia gir skattefritak etter tre års eiertid, og utsatt gevinstbeskatning dersom tidlig gevinst reinvesteres i andre oppstartsselskap. I Norge er det et maksimalt årlig fradragstak på 1 mill. kroner mot opptil 13,5 mill. kroner under EIS i Storbritannia. I tillegg er den norske ordningen mer begrenset når det gjelder både antall ansatte, driftsinntekter/balanse og lønnsgrunnlag enn de britiske ordningene, og da særlig EIS-ordningen.

Effektene av de britiske ordningene er godt dokumentert. Samlet har EIS og SEIS bidratt til over 35 mrd. pund i investeringer i mer enn 62 000 selskaper. En uavhengig evaluering utført for britiske skattemyndigheter av Ipsos og London Economics, publisert i 2023, fant at SEIS-selskaper hadde 23 prosent høyere omsetning, 245 prosent mer eiendeler og 12 prosent høyere sysselsetting enn sammenlignbare selskaper uten slik finansiering. Evalueringen konkluderte med at ordningen er egnet til å utløse reell tilleggsinvestering som ellers ikke ville kommet. Tilsvarende funn er gjort i amerikansk forskning på delstatlige skattekreditter for engelinvestorer, der insentivene økte antall investeringer med om lag 18 prosent. Det finnes ikke tilsvarende tall for den norske ordningen, men gitt at ordningen kun medfører en skatteutgift på 40 mill. kroner både i 2024 og 2025, er de samlede investeringene ordningen skaper, i underkant av 200 mill. kroner årlig.

Skottland har i tillegg til EIS/SEIS-ordningene bygget opp en modell der det offentlige, gjennom Scottish Enterprise, investerer side om side med akkrediterte private engelinvestorer og matcher inntil 50 prosent av finansiering på kommersielle vilkår. Modellen øker volumet av privat kapital uten å fortrenge den, og er administrert gjennom etablerte engelnettverk og fond.

Forslagsstillerne mener at det ikke er noen grunn til at norske gründerselskaper skal ha vesentlig dårligere tilgang til privat risikokapital i tidlig fase enn britiske selskaper. Skal Norge lykkes med det grønne skiftet og med å bygge ny næringsvirksomhet i takt med at petroleumsinntektene faller, må terskelen for å investere i og starte selskaper senkes. Forslagsstillerne mener regjeringen bør legge fram forslag som både styrker den direkte skatteinsentivordningen og utreder en offentlig medinvesteringsmekanisme etter skotsk modell, forvaltet av eksisterende virkemiddelapparat.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i skatteloven § 6-53 første ledd, slik at det årlige fradragsgrunnlaget per investor heves fra 1 mill. kroner til 3 mill. kroner.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i skatteloven § 6-53 første ledd, slik at grensen for hvor mye det enkelte selskap kan hente inn under ordningen, heves fra 5 mill. kroner til 10 mill. kroner i årlig fradragsberettigede aksjeinnskudd.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i skatteloven § 6-53 andre ledd bokstav a, slik at grensen for selskapets levetid heves fra seks til syv år.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i skatteloven § 6-53 andre ledd bokstav b, slik at grensen for driftsinntekter og balansesum heves fra 40 til 60 mill. kroner.
5. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve fradragssatsen i ordningen med aksjeinnskudd i oppstartselskap fra 22 prosent til 30 prosent, i tråd med nivået i den britiske Enterprise Investment Scheme (EIS).
6. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en norsk medinvesteringsordning etter modell av Scottish Co-investment Fund, der Innovasjon Norge eller Siva – Selskapet for industrivekst gis

mandat til å investere side om side med private engelinvestorer på kommersielle vilkår, med en offentlig andel på inntil 50 prosent av finansieringsrunden.

7. Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om å lovfeste en virkeperiode for en norsk medinvesteringsordning på minst ti år, for å gi investorer og gründerselskaper forutsigbarhet tilsvarende det britiske regelverket, som er forlenget til 2035.

18. november 2026

Guri Melby **Abid Raja** **Marit Vea**

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon